

KLIMA

Kan landbruket redusere utslipp?

Omstillingen til lavutslippssamfunnet er en stor mulighet for utvikle norsk landbruk til en grønnere næring, med så vel grønne tall som mer bærekraftig drift. Selvfølgelig kan landbruket, som alle andre næringer, redusere sine utslipp av klimagasser. Med kompetansen, ressursene og mulighetene vi har, kan Norge bli et laboratorium for utvikling av nye utslippsreducerende løsninger. Da trengs det en offensiv framrykking av trossene i Landbruks-Norge.

Å produsere mat går aldri av moten og er nødvendig over hele verden. Utvikling av løsninger som gjør det mulig å produsere maten med mindre utslipp, er en viktig for så vel en global verden, som for en bonde i Norge. Innen 2030 skal Norge kutte 40 prosent av utslippene innen landbruk og transport. Det kommer til å bli tøft. Landbruket har noen av de mest krevende utslippene å gjøre noe med, men det betyr ikke at det ikke finnes løsninger som kan tas i bruk og som er under utvikling. Spørsmålet politikere, virkemiddelapparat og organisasjoner bør stille seg, er hvordan de kan være med på å framskynde eller forsinke løsningene.

Det er lenge siden Ås bare var landbruket. Den elektriske landbruksroboten «Thorvald» er kanskje et eksempel på at det er bra å kombinere praktisk og jordnær kunnskap med framtidsretta teknologi. Allerede nærmer den autonome og digitale løsningen seg en frukt og grønt sektor hvor den er kommersiell. Fra andre kanten av maskinparken har John Deere begynt å nevne sin pilot på traktor med elektrisk framdrift. Når

Gullegg: Leserbrevskribenten er blant de mange som drømmer om mulighetene i husdyrgjødsel. Foto: Siri Juell Rasmussen

det er mulig å få store bilferjer og 20 tonn lastebiler med elektrisk framdrift til å bli kommersielt tilgjengelige, burde det vel være mulig å se for seg en traktor?

Vi er mange som går og drømmer om biogass fra husdyrgjødsel, og det er veldig bra at man har klart å realisere noen større anlegg. Spesielt spennende er det når teknologien begynner å nærme seg realisme for en normalt stor gård. Utviklingen av Antec Biogas sin nye reaktor på Ås, som har tatt utgangspunkt i kuas fire mager, er derfor svært spennende. Skal man se for seg mange anlegg, er man avhengig av at noen er villige til å betale for biogassen. Hvilke kostnader transportnæringen har for å gå over fra diesel til biogass er avgjørende, sammen med fortsatt bruk av virkemidler for å realisere anlegg. Det må lønne seg å investere i anlegg, og å velge biogass framfor fossile alternativer.

Det er ikke bare på Ås det skjer spennende ting i landbruket. Hos N2 Applied på Svene (Flesberg, Numedal) skjer det verdensledende innovasjon for bedre bruk av nitrogen. Kan-

skje kan man snart se for seg at hele eller deler av behovet for nitrogentilførsel på en gård kan produseres lokalt på en normalt stor gård med energi fra solcellene på fjøstaket, møkka fra kuene og nitrogenet i lufta? Reduserte utslipp, økt lønnsomhet og bedre agronomi er bare noen av godene som følger med. Det er avgjørende at en løsning som dette får hjelpen til å komme seg gjennom dødens dal og ut i virkeligheten. Kostnader for energi, kunstgjødsel og for å sløse med nitrogenet kan bli avgjørende.

Det er mange hensyn som skal tas når landbrukspolitikken utformes og som krever forståelse for landbrukets kompleksitet. Å ivareta jordas produksjonsevne og dekke framtidige generasjoners behov er avgjørende. Da må det gjøres lønnsomt å gjennomføre konkrete tiltak og handlinger. Ansvar for å realisere mulighetene ligger i næringa, sammen med politikere, virkemiddelapparat og organisasjonene.

Kåre Gunnar Fløystad
Fagsjefi Zero

ROVDYR

Juss i ulvetider

Professor Eivind Smith bagatelliserer i Nationen 5. januar både betydningen av uttalelsen fra Justisdepartementets lovavdeling om lovligheten av ulvejakt og Bernkonvensjonen. Smith konstaterer at lovavdelingen ikke er en domstol. Det er det heller ingen som har hevdet. Dette forhindrer ikke at det er all grunn for en minister til å ta en uttalelse fra lovavdelingen på største alvor. Jeg skal imidlertid konsentrere meg om konvensjonen.

Smith hevder at det i «bunn og grunn» er en politisk vurdering i medlemslandene som avgjør hva som er innholdet i Bernkonvensjonen. Dette bygger han på at det kan være tvil om hvordan de enkelte bestemmelsene skal fortolkes og at det ikke finnes noen internasjonal domstol som kan avgjøre en tvister om tolkingen.

Det første kan åpenbart ikke berøve konvensjonens dens bindende kraft. Som Smith selv nevner, kan det også være tvil om hva loven inneholder – uten at dette betyr at lovens innhold dermed beror på en politisk vurdering.

Men heller ikke fraværet av en internasjonal domstol kan

Bindene: Professor Geir Ulfstein ved Universitetet i Oslo mener Bernkonvensjonen er rettslig bindende. Foto: Per Løchen / NTB Scanpix

gjøre en rettslig bindende konvensjon til et politisk dokument. Den internasjonale domstolen i Haag kunne for øvrig tenkes brukt. Det er også interessant at Bernkonvensjonen selv har en bindende tvisteløsning, nemlig internasjonal voldgift.

Det er fristende å konkludere med at Eivind Smith må være feil gjengitt. Men for å gjøre det klart: Bernkonvensjonen er

rettslig bindende, og må tolkes ut fra akseptert folkerettslig metode. Det er altså ikke det enkelte medlemslands politiske for godt-befinnende, inkludert Norges, som er avgjørende. Noe annet er det dersom medlemslandene samlet er enige om en bestemt tolkning.

Geir Ulfstein
Professor dr.juris, Universitetet i Oslo

Opptog: Lesarbrevforfatteren meiner det var rart at av NRK å seie at «både bønder, jegerar og vanlege folk» deltok i demonstrasjon mot ulv. Foto: Siri Juell Rasmussen

LANDBRUK

Bønder er ikkje vanlege folk

Eg hørte på NRK Dagsnytt onsdag at det var mange som hadde reist til Oslo for å demonstrere mot Vidar Helgesen sitt vedtak om felling av ulv. Blant demonstrantane var det både bønder, jegerar og vanlege folk, sa nyheitsopplesaren. Underforstått er ikkje bønder og jegerar vanlege folk. Dei er noko anna enn vanlege folk. Kva NRK sin definisjon av «vanlege folk» er, veit eg ikkje. Men eg vil prøve å noko om kva norske bønder er.

For eg trudde faktisk norske bønder i personlegdom ikkje er så annleis. Norske bønder er som regel glade i å arbeide ute; glade i friluftsliv. Norske bønder er glade i dyr, og brukar mykje tid på å sjå til at dyra deira har det bra, både dag og natt. Bønder eg kjenner er arbeidssomme og produktive. Somme arbeidar 14–15 timar kvar dag. Mange av bøndene eg kjenner har familie og mange barn. Dei fleste av dei arbeidar likevel langt meir enn ein industriarbeidar. Men dei tek seg tid til å vere fedre likevel. Bøndene eg kjenner har stor kunnskap om natur og vær og klima. Akkurat på det feltet skil kanskje bønder som gruppe seg frå andre grupper. Mange bønder er

Forskjell på folk

«Kva NRK sin definisjon av 'vanlege folk' er, veit eg ikkje. Men eg vil prøve å noko om kva norske bønder er.»

gode idrettsutøvarar som barn og unge, men dei har lagt bort idrettskarrieren for å satse på å vere bønder.

Bonden Eilev Bjerkerud vann både Farmen og Skal vi danse. For eit sjokk det må ha vore for dommarane som i første danseprogrammet uttalte kor forundra ho var av at ein bonde ikkje var berre ein bonde. Ho trudde visst han var litt dum og stiv i kroppen og trudde i alle fall ikkje at ein bonde kunne danse. Det sa ho faktisk på tv, utan reaksjon. Det er både dumt og trist. For denne dommarane var bønder ikkje som vanlege folk. Eg håpar ho no har endra mening frå sitt rasistliknande syn på bønder.

Dei klokaste folka eg har møtt er bønder, eller dei har vakse opp på gard. Det kan eg lett sei sjølv om eg har studert media i Volda, der ein måtte ha godt over fem i karaktarsnitt for å komme inn. Eg kjenner bønder som blir sett på som originalar – og som kanskje er det også – men som har ein fantastisk intelligens og kunnskap – og somme har også «klisterhjerne». Det er ofte dei beste bøndene. I alle fall når dei i tillegg har gode praktiske evner. Slike eigenskapar trengst for å vere bønder i dag.

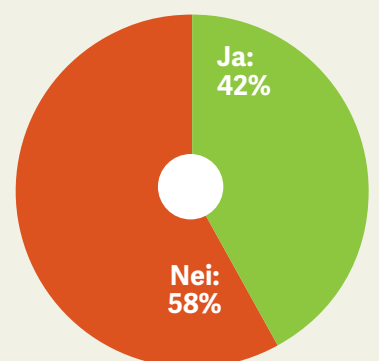
Slik er bøndene eg kjenner. Så får heller nyheitsopplesaren på NRK gjere greie for korleis bønder skil seg så mykje frå vanlege folk at han finn det nautsynt å presisere det.

Johannes Eggen Mundal
Bonde, spaltist og blogggar

Avstemning

Vi stilte leserne følgende spørsmål:

Har du sett ulv på nært hold noen gang?

Antall stemmer: 1156

Hver dag finner du avstemninger og meningsmålinger om aktuelle temaer på nationen.no. **Klikk deg inn og stem!**